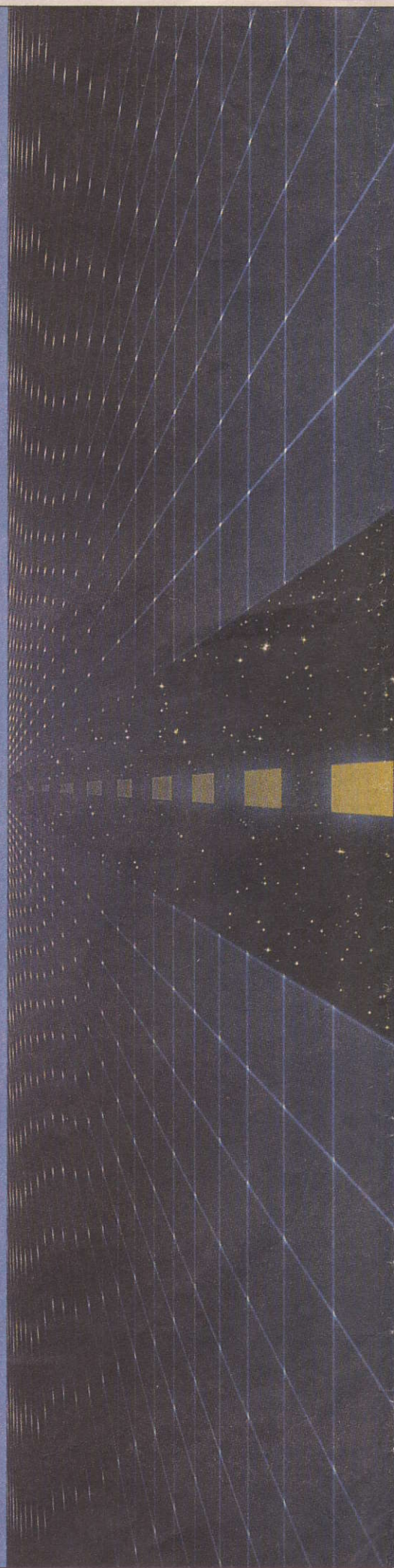

Kroniek van een schandaal

Toepassingen telematica in verkeerssector teleurstellend

DAAN VAN EGERAAT

De verwachtingen over het toepassen van ICT in de verkeers- en vervoerssector waren hooggespannen. De eerste Nota Telematica Verkeer en Vervoer van het ministerie van Verkeer en Waterstaat die op 26 februari 1990 verscheen, is in dit verband illustratief. Enkele citaten spreken boekdelen: 'een geavanceerd reizigersinformatiesysteem waardoor meer reizigers van het openbaar vervoer gebruik zullen maken', 'verkeersgeleidingssystemen die de capaciteit van de bestaande verkeersinfrastructuur drastisch zullen vergroten', 'bewaking (met behulp van telematica) van het vervoer van gevaarlijke stoffen', 'reductie van het woon-werkverkeer door grootschalige toepassing van telewerken'.

Bijna tien jaar later moeten we vaststellen, dat van deze perspectieven slechts fragmenten gerealiseerd zijn, vaak anders en altijd later dan voorzien. En dat terwijl steeds meer partijen zich bewust zijn geworden van de positieve bijdrage van telematica aan de bereikbaarheid van steden en economische centra, de benutting van de infrastructuur, de concurrentiepositie van de Nederlandse transport- en distributiesector en de kwaliteit van het openbaar vervoer.

Deze constatering heeft niet alleen geleid tot teleurstelling, maar ook tot verwondering. Want hoe is het mogelijk dat de implementatie zo is achtergebleven bij de verwachtingen, terwijl de belangen van overheid, industrie en dienstverleners van meet af aan zo groot waren?

Nieuwe verhoudingen

De afgelopen jaren is een scala aan telematica-toepassingen ontwikkeld die zinnig ingezet zouden kunnen worden binnen het verkeers- en vervoersbeleid. In beginsel is openbare aanbesteding van deze toepassingen door het ministerie van Verkeer en Waterstaat denkbaar. Dit is echter slechts een theoretische optie.

Hoe mooi waren de gedachten over de zegeningen van telematica in de verkeers- en vervoerssector.

De overheid heeft ze allemaal opgeschreven in dikke nota's.

Tot nu toe is er nog bitter weinig van terecht gekomen. Hoe dat komt? -

'Overheid, treedt terug. Alleen marktwerking kan er voor zorgen dat telematica doorbreekt in de verkeers- en vervoerssector'.

singen in de fysieke infrastructuur en een beter openbaar vervoer, maar ook afspraken met het ministerie van Financiën over de fiscale waardering van de Ketenkaart. En verkeersinformatie is niet een zaak van de wegbeheerder alléén, maar ook van private serviceproviders. Het bieden van goede verkeersinformatie vergt een integratie van wal- en voertuiggebonden systemen en samenwerking tussen de wegbeheerder (voor de winning van actuele verkeersgegevens) en commerciële dienstverleners (voor de ontwikkeling van aantrekkelijke informatiediensten).

Bij de ontwikkeling van telematica heeft de relatie tussen techniek, ondernemerschap en vraagzijde al veel aandacht gekregen: het primaat van de technology push boven de demand pull, tot uiting komend in de gewraakte autonome ontwikkeling van het aanbod en het gebrek aan gebruikersvriendelijkheid. Veel publicaties zijn gewijd aan het beheer van technologie-ontwikkeling binnen ondernemingen en aan strategieën voor user-producer interactions en user-initiated innovation.

Deze aspecten zijn onmiskenbaar van groot belang. Niettemin komt het de komende jaren aan op de ontwikkeling van een breder perspectief. Daarin staat het raakvlak tussen beleid en ondernemerschap centraal. Toepassing van telematica als beleidsinstrument enerzijds en de ontwikkeling van dienstverlening anderzijds kunnen ten nauwste verbonden zijn. De verbondenheid van beleid en ondernemerschap heeft ook voor private partijen gevolgen. De implementatie is niet uitsluitend een intern vraagstuk van managing technology. Met die verbondenheid is een wederzijdse afhankelijkheid tussen publieke en private sector bepaald, die de komende jaren gaandeweg nadrukkelijker in beeld zal komen.

Nieuwe omgangsvormen

Hier ligt ook een relatie met het technologiebeleid op Europees niveau. In de afgelopen vijftien jaar zijn in het kader van de verschillende Research and Technical

Niet alleen is die optie risicovol en onafzienbaar complex. Maar vooral is die optie niet noodzakelijk. Tal van ondernemingen hebben inmiddels het oog laten vallen op de ontwikkeling van deze multi-million

Wanneer het het departement te doen is om de grootschalige en effectieve inzet van telematica als instrument binnen het verkeers- en vervoersbeleid, dan moet het een andere rol ontwikkelen dan de zo vertrouwde rol als 'aanbesteder' en 'opdrachtgever'. Daarmee komt een actueel thema in beeld: de complexe verhouding tussen publieke en private sector. Enerzijds biedt telematica het bedrijfsleven de kans met nieuwe vormen van dienstverlening de mobiliteitsmarkt te ontwikkelen. Anderzijds is het bedrijfsleven door de dominante positie van de overheid vaak afhankelijk van het beleid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Twee voorbeelden. Ontwikkeling van ketenmobiliteit - het gecombineerd gebruik van openbaar vervoer, taxi, huurauto en eigen auto - vergt niet alleen aanpas-